

Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas, Sandra külas asuva Lellepi kinnistu (registriori nr 1813339, katastritunnus 87001:004:0810, edaspidi *Lellepi kinnistu*) eraldistel 5 ja 7 kavandatud aegjärgsete raiete keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine.

1. OTSUSTUS

Lähtudes OÜ Lemeks Metsamaad volitatud esindaja Ülo Vendland poolt 13.12.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Lellepi kinnistu eraldistel 5 ja 7 kavandatud aegjärgsete raiete keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Kinnistu omaniku Lemeks Metsamaad OÜ volitatud esindaja Ülo Vendland esitas 13.12.2024 Keskkonnaametile Lellepi kinnistu eraldisele 5 metsateatise nr 50001088739 aegjärgse raie teostamiseks, raie on kavandatud 0,87 ha suurusel alal ning raie maht on 166 tm ja eraldisele 7 metsateatise nr 50001088740 aegjärgse raie teostamiseks, raie on kavandatud 0,15 ha suurusel alal ning raie maht on 21 tm.

Kavandatud tööde ala paikneb Soomaa looduslal, Soomaa linnualal ning Soomaa rahvuspargi Soomaa piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Aegjärgne raie on kavandatud kokku 1,02 ha suurusel alal, kahe eraldiseisva raielangina ning kavandatud raiemaht kokku on 187 tm. Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järkjärguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi raiejärkudena. Eraldisel 5, kus puistu I rinde täius on 43 % kavandatakse aegjärgse raie viimast järku, mille käigus raiutakse kogu I rinne, välja arvatud seemne- ja säilikpuud. Raie käigus säilib eraldisel 5 kasvav kuuse järelkasv (1500 kt/ha) ning üle 80 aastased kased ja haavad. Eraldisel 7, kus puistu I rinde täius on 59 % kavandatakse aegjärgse raie I raiejärku, mille käigus puistu I rinde täiust ei viida alla 30%.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Lellepi kinnistu asub Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2023. aastal kehtestatud Põhja- Sakala valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

¹ <https://www.pohja-sakala.ee/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Lellepi kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatud raiete alad piirnevad ning 30-meetrise ulatusega mõjualas³ asuvad Lellepi kinnistul registreeritud harvendusraied 0,99 ha suurusel alal, sanitaarraie 0,64 ha suurusel alal ning trassiraie 0,42 ha suurusel alal.

Aegjärgsete raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja alad jäävad jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldisel 5 kasvab küps männi enamusega puistu tarna- angervaksa kasvukohatüübis. Eraldisel 7 kasvab küps männi enamusega puistu jänese kapsa- mustika kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandavad raied läbi viiakse. Kavandatud raietega piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

EELIS-e andmetel jäävad kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualasse eraldisel 5 III kategooria kaitsealuse liigi haavanääts kasvukoht, loodusdirektiivi elupaigatüüp 9010* (vanad loodusmetsad) ning vääriselupaik VEP204755.

Kavandatud raied jäävad Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndisse. Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjas⁴. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirja peatükis 5.

Soomaa rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Soomaa linnu- ja loodusalasid.

Loodusdirektiivi elupaigatüüp 9010* (vanad loodusmetsad) on Soomaa loodusala ja Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate harvendusraiate keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- Kavandatud raie mõjualas ei asu veekogusid. Mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Raied ei mõjuta oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raie on kavandatud 1,02 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt

⁴ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/891233?leiaKehtiv>

mõjud pöörduvad - langi uuenedmine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Soomaa looduslal ja linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Soomaa rahvuspargi ega Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine. Aegjärgse raie korral raiutakse mets raiejärkudena. Eraldisel 7 raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul raie algusest arvates I rindes puid kuni täiuseni 30%. Aegjärgse raie viimase raiejärgu korral eraldisel 5 raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul raie algusest arvates kõik I rinde puud, välja arvatud seemne- ja säilikpuud. Säilitatakse ka järelkasv ning üle 80 aastased kased ja haavad. Viimane raiejärk loob soodsa keskkonna noore olemasoleva metsa kasvuks ja uue tekkeks. Raielangile jäetavad säilikpuud tagavad elustiku mitmekesisuse säilimise. Raie järgselt küll

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätet (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

vana metsa osakaal piirkonnas langeb, aga raielangile ei jää lagedat ala, vaid alal kasvab uus noor metsapõlvkond.

Kavandatud raiealaga eraldisel 5 piirneb ja 30- meetrise ulatusega mõjualas asub loodusdirektiivi elupaigatüüp 9010* (vanad loodusmetsad). Loodusdirektiivi elupaigatüüp paikneb kavandatud raieala läänepoolses küljes 5,6 ha suurusel alal. Mõjualasse jääva elupaigatüübi servas võib aegjärgse raie viimase järgu tegemise järel tekkida tormimurdu, kuid servaalal esinev tormimurd ei mõjuta oluliselt suurel pindalal paiknevat elupaigatüüpi. Raiealaga piirneval elupaigatüübi alal (kvartali KB449 eraldis 2) kasvab männi enamusega puistu täiusega 65%, mis ei ole tormihell.

Tulenevalt eeltoodust ei kahjusta kavandatud aegjärgsed raied Soomaa loodusala ja linnuala kaitse- eesmärgi.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud raiegevus Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärgi ei kahjusta. Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Soomaa linnuala ja Soomaa loodusala kaitse-eesmärgi ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Soomaa linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Kavandatud raiealal ja mõjualas ei ole muid Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks olevaid väärtusi.

Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas eraldisel 5 asub III kategooria kaitsealuse liigi haavanäats kasvukoht. Haavanäats kasvab viljakates vanades haava- segametsades. Kasvukohtadest eelistab laane- ja salumetsasid. Haavanäatsa kasvukohaga piirneval alal kasvab tarna- angervaksa kasvukohatüübis männi enamusega puistu, mis ei ole haavanäatsale eelistatud kasvukohaks. Piirneval alal asub haavanäatsale sobilik kasvukoht 4,73 ha suurusel alal, ning liigi leiukohad jäävad kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualast kaugemale. Väljaspool haavanäatsa kasvukohta kavandatav raie ei mõjuta oluliselt mõjualasse jääva kaitsealuse liigi kasvukoha seisundit.

Kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas asub vääriselupaik VEP204755. Vääriselupaik asub 4,41 ha suurusel alal ning selle tüübiks on männikud ja männisegametsad. Mõjualasse jääva vääriselupaiga servas võib aegjärgse raie viimase järgu raiumise järel tekkida tormimurdu, kuid servaalal esinev tormimurd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt suurel pindalal paiknevat vääriselupaika. Raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas asuva vääriselupaiga alal (kvartali KB449 eraldis 2) kasvab männi enamusega puistu täiusega 65%, mis ei ole tormihell.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Soomaa rahvuspargi kaitse-eeskirjaga, looduskaitse-, vee- ja metsaseadusega, ja eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Kaitse-eeskirja § 17 lõike 1 punkti 3 kohaselt on koosluse liigilise ja vanuselise mitmekesisuse säilitamiseks piiranguvööndis keelatud üle 140-aastaste okaspuude, üle 120-aastaste kõvalehtpuude ja üle 80-aastaste pehmelehtpuude raiumine. Eraldisel 5 kasvab kehtivate inventeerimisandmete (2024) kohaselt I rindes 4% kaske, vanusega 81 aastat ning 3% haaba 81 aastat, mida tuleb raie käigus säilitada.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Soomaa loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Liisi Rääbus

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond